

HALUJEN HERRUUS

Alkoholismin tai päihdeongelman yhtenä selitysperusteena on pidetty päihteen loihittuaa hyvinolontunnetta. Kun ihminen pääsee päihteen tuoman mielihyvän makuun, pakonomaisestä humalahakuisuudesta voi tulla kierrettä ylläpitävä noidankehä. Kun tällaiset psykologiset tulkinnat aina aika ajoin nostavat päätään, niillä tapaa olla myös tarjottimella terapeuttisia tekniikoita päihdepirun taltuttamiseksi.

Helsingin yliopiston psykologian laitoksella toimivan Risto Vuorisen kirja ”Persoonallisuus & minuus” ei tyrkytä tällaisia temppeja tai tekniikoita. Kirjan tekee päihdeongelman kannalta kiinnostavaksi se, miten Vuorinen siinä muutamain paikoin arvioi päihdeongelman syy-yhteyksiä ja sitä, miksi erilaisilla terapeuttisilla tekniikoilla ei saavuteta toivottuja tuloksia.

Vuorisen mukaan psykologia on ennen muuta yksilön toiminnan määräytymistä selittävä ja samalla ymmärtävä tiede. Se ei mikään pieni ja ongelmaton vaatimus olekaan! Keskeistä siinä on kuitenkin se, että yksilön toiminnan määräytymistä tutkitaan psyyken eli mielen sisäisistä ehdoista käsin. Ja ihmisen psyyke paljastuu koko komeudessaan psykoanalyysin valaisemana ja toimii systeemiteoreettisesti ymmärrettynä avoimen itse-

säätelyjärjestelmän tavoin.

Vuorisen mielestä ihmisen kohtalona ovat hänen lukematomat halunsa. Nämä halut ovat oikeastaan mielihyvää tuottamista kokemuksista syntyneitä mielteitä. Ja tietysti tämä ristiriidaton mielihyvä on peräisin lapsuudesta, äidin ryntäillä koetusta täydellisestä hyvinolontunteesta, jonka kaipuu jää aavistuksenomaisesti hehkumaan meihin jokaiseen.

Alkoholisti on himonsa vallassa, koska hän ei tiedosta torjuttuja halujaan. Niinpä niin. Vuorinen tietää myös, että alkoholisoitunut voi raitistua rakastuessaan: ”— jos vuorovaihtusmielikuvat tuottavat samaa mielihyvää, turvallisuutta ja voimantunnetta kuin alkuperäiset lapsuudenaikaiset mielikuvat ja niiden sijaan tulleet mielikuvat alkoholista.” Vuorinen kuitenkin suosittelee alkoholisoituneelle mieluummin uskonnollista tai vastaavaa herätystä, koska mielikuviin jumalasta tai korkeimmasta voimasta ei sisälly niin paljon ristiriitaisia tunteita kuin toiseen ihmiseen.

Vuorinen suhtautuu varsin epäillen mm. oppimisterapian ja kognitiivisen terapian mahdollisuuksiin. Kognitiiviset terapiathan ovat tulleet myös huutoon päihdehuollon monenkirjavina ongelmanratkaisu- ja itseohjausmenetelminä. Vuorisen mukaan kognitiivis-

ten terapioiden lähtökohtana on olettaus, että erilaisten psyykkisten häiriöitten – miksei myös alkoholismin – taustalla on ajattelun vääristymiä. Kehityopsykologiaan ja psykoanalyysiin vihkiytyneenä Vuorinen ei voi kuitenkaan uskoa siihen, että ihmisen ajattelutottumuksia oikomalla voitaisiin muuttaa esimerkiksi alkoholistin tunne-elämää.

Mutta eipä psykoanalyysikaan päästä ihmistä viinantuskan ylivallassa; sitä ei Vuorinen ole väittämässäkään. Vuorisen edustaman psykologisen sanoman tekee kiinnostavaksi myös se, että hän jaksaa pohtia nk. mielekkään elämän salaisuutta, siis sellaista eheyden tilaa, jota vaalimme ainakin unelmissamme. Elämän mieltä ei ole kuitenkaan missään valmiina, Vuorinen kuuluttaa. Sitä ei löydy kirjoista, ihanteista, pullosta, tulevaisuudesta tai tähdistä, vaan ihmisen on se itse luotava psyykkisesti ponnistellen, vapaana pakottavien halujen herruudesta, mutta uskollisena mielihyvää ja rauhallisuutta tuottavalle psykologialleen.

RISTO VUORINEN
PERSOONALLISUUS &
MINUUS
WSOY 1990

RAIMO HEISKANEN